

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”, „Miercurea”, „Cassa de păstrare” Sălște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceaferul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoțana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16.—, pe 1/2 an K 8.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 28 Martie 1903.

Nr. 13.

„Între ciocan și nicovală”.

Instituțiunea băncilor noastre a ajuns „între ciocan și nicovală”. De o parte neromânii trag clopotul într-o dungă, dând alarm la lume și țeară, că băncile românești sunt un pericol eminent pentru ei și somează pe puternicii țilei să pună bete în roatele acestei instituțiuni. De altă parte mulți din ai noștri încă nu sunt mulțamiți cu activitatea băncilor, imputându-le o multime de păcate și desastre chiar, ce ele ar aduce asupra poporului.

Nemulțămirea și invidia străinilor le înțelegem; nu înțelegem însă critica. adesea fără cruțare, ce mulți de ai noștri o fac băncilor. Li se face o mare nedreptate băncilor noastre atribuindu-li-se lor decadența materială a poporului și emigrarea, incurajarea risipei și a luxului, etc. De altă parte aruncându-li-se mereu, că ele nu fac de cât un minim din ceea-ce ar putea și trebuî să facă.

Unii cer dela bănci, ca ele să pună la cale instrucțiunea agricolă, înființând și întreținând școli practice de agricultură, de grădinarit, etc., ele să înstitue învățători ambulanti, cari să țină prelegeri poporului, ele să înființeze reuniuni agricole, cari să fie organe executive ale băncilor, ele să înființeze și iee sub scutul lor însoțiri sătesci sistem Raiffeisen și tot ele să distribuie altoi, semințe, animale de prăsilă, mașini, etc.

Alții dic, că băncile n'au indemnat pe popor, ca prin creditul acordat să păsească pe calea progresului adevărat, ca să producă mai mult și mai bun și astfel să sporească și amelioreze cultura și producțiunea națională, că ele s'au mulțamit exclusiv a da bani cu dobândă și apoi a vota câte-va mici ajutoare pentru scopuri naționale și culturale; dar n'au studiat, n'au cultivat, nici rezolvat marile probleme economice, sociale și culturale; n'au căutat a desvolta și perfecționa alte ramure de producțiune și avuție națională, s. e. punerea în exploatare a vr'unui munte, înființarea de lăptării și cășerii sistematice, luarea în tăiere a vreunei păduri seculare, deschiderea unei cariere de peatră ori mine de cărbuni, n'au făcut nimica pentru incurajarea și crearea unui dehușeu industriei noastre textile de casă, n'au înființat sindicate agricole și de producțiune pentru a incuraja cultura cutărui ram al agriculturii, pentru introducerea irigațiunei, pentru exploatarea lemnului, pentru facerea de plantațiuni și împăduriri nouă, pentru punerea în exploatare a unor terenuri sterile, — cari toate — ni-se spune, ar fi de preferit băncilor ca mai folositoare poporului agricol,

comunelor și societăților; căci băncile noastre numai prin concentrarea și ameliorarea producțiunei naționale și prin îndrumarea poporului pe calea progresului și a culturai raționale vor pute aduce foloase reale pentru ridicarea bunăstărei materiale și economice a poporului și vor binemerita pentru el în sensul larg al cuvântului; altcum înmulțirea băncilor la noi este numai un progres relativ pentru popor. (Conf. „Gaz. Trans”. Nrii 34, 36, 39, 40, 41, 45 etc. a. c. sub titlul „Probleme economice”.

Din cele înșirate până aici se vede, că dela băncile noastre s'a așteptat și până acum și cu atât mai mult se așteaptă în viitor regenerarea poporului și înaintarea lui pe toate terenele, îndeosebi ameliorarea stării lui materiale. Dar cei-ce toate le așteaptă dela bănci, ca dela nisce izvoare făcătoare de minuni, așteaptă lucruri imposibile și dădesc, că nu sciu să facă distincțiune între dorință și putință.

De altfel e explicabilă dorința de a vedé băncile noastre creând pentru popor o situațiune fericitoare în toate privințele. Căci la noi singur biserica și școala lucrează cu toată inima de timp mai îndelungat pentru binele poporului, iar dela un timp incoace băncile și puținel reununi, cari le avem. Astfel se explică ușor, cum dela bănci se cer minuni, ca și când ele ar fi ministerii înzestrate cu putere și mijloace considerabile, ca și când ele ar fi tot atâtea municipii, cari să pună la cale cu înlesnire reununi agricole etc. — Dar nici chiar ministeriile, și municipiile nu pot face totul, ele nu pot salva măcar pe Săcui și pe Ruteni. Activitatea de salvare începută de ele în timpul din urmă este numai un început, care va aduce fructe, poate, numai după multe țeci de ani.

Și apoi ce fac băncile altor neamuri din patrie? Fac ele minuni? De sigur nu. Ele operează în sensul statutelor, primesc adecă spre fructificare economiile publicului și dau împrumuturi celor ce recurg la ajutorul lor. În chipul acesta operează și băncile noastre făcând servicii însemnate poporului, îndeosebi combatând usura exorbitantă a indivișilor fără suflet și scăpând poporul din ghiarele cămătarilor.

Dacă n'am fi înființat noi băncile noastre, cine ar putea sta bun, că nu ar fi înființat alții, ocupând în chipul acesta și puținul teren ce de present se găsesce în posesiune românească? Și dacă nu vom înființa și pe viitor în centrele mai însemnate băncile indispensabile, cari ne lipsesc, cine poate garanta, că nu vor înființa alții? Cine poate garanta apoi, că sub tutelă străină situațiunea poporului va fi barem așa de suportabilă ca sub tutela frașilor?

Și oare nu vedem, că instituțiunea Insoțirilor de credit comunale, pusă la cale prin lege, și inițiată și protejată de sus, cuprinde teren tot mai vast, așa că într'un viitor nu prea îndepărtat toate comunele noastre din țeară o să-și aibă Insoțirile lor, cari vor gravita spre Insoțirea regnicolară centrală?

De aceea este de neapărată trebuință, ca rețeaua institutelor noastre financiare să se completeze și mai ales cele existente să se consolideze, înființând și luând eventual sub scutul lor Insoțiri sătesci sistem Raiffeisen ca astfel să nu se peardă terenul din singuraticile noastre comune.

Plângerea generală, că poporul este încărcat de datorii, conține mult adevăr. Nu e însă îngropat în datorii numai poporul nostru, ci toate popoarele din țeară. Iar situațiunea scăpătată nu e de a-se atribui așa mult băncilor cât mai virtos altor împrejurări și cauze generale și mai profunde.

A urmat constituționalismul, care a adus cu sine înmulțirea treptată a sarcinilor publice, fără a se spori în același timp și puterea de producțiune a agriculturii noastre. În aceeași epocă cade și construirea căilor ferate în regiunile locuite de Români. Cu aceste deodată, pare-că, a venit asupra noastră nu binecuvântarea cerului, ci blăstămul. Nici nu e mirare. Punându-ne în contact cu lumea mare a trebuit să rămânem învinși, fiind cu totul nepregătiți de luptă. Din lupta aceasta nici acum nu ne-am desmetecit; de un început de reculegere abia poate fi vorbă. De odată cu începutul epocii de care vorbim luxul a pornit să cuprindă teren în poporul nostru. Concurența americană și a altor state a progresat din an în an. Filoxera a nimicuit isoarele de câștig a sute de comune românești. Poporul s'a înmulțit și moșiile s'au bucatățit, fără ca pământul să fie lucrat în mod mai intensiv și peste tot fără a se purta o economie mai rațională în ce se referă la cultura pământului, a vitelor, a pomilor, a albinelor, a vermilor de mătășă, etc. Meseriile și comerțul au fost până acum slab îmbrățășate. Poporul nu și a restrins cheltuelile unde ar fi putut și ar fi trebuit să 'și-le restrângă, anume: cu prilejul înmormântărilor, cununiilor, botezurilor, ș. a. Toate aceste ne dau indicii suficiente de originea sêrăcării poporului nostru, și în urmare cu nedrept sunt învinuite băncile, că ele ar fi cauza decadenței materiale a poporului nostru.

Altă învinuire mare ce se face băncilor, este cum am arătat și mai sus, lipsa de inițiativă pentru îndrumarea poporului pe calea progresului și a culturii raționale, ca în chipul acesta să aducă foloase reale pentru ridicarea bunăstării materiale și economice. Dar și această învinuire este nedreaptă. Cei-ce așteaptă dela bănci munți de aur trebuie să nu peardă din vedere, că scopul acestora e determinat în cadrele statutelor, și că acestor stipulațiuni toate băncile noastre satisfac. N'ar trebui mai cu seamă să uite, că cea mai mare parte a băncilor se luptă încă cu greutatea începutului, și că numai o parte mai mică din ele au ajuns într'un stadiu oare-care de consolidare, pentru a pute să se apuce și de o lucrare rodnică pe alte terene economice.

Pentru întreprinderi de altă natură, cum sunt reuniunile și tovărășiile agricole, pentru societățile de producțiune și valorisare, etc., ne trebuie specialiști. Altcum am putea-o păți ca și cu întreprinderile noastre comerciale, cari aproape toate au trebuit să lichideze. În direcțiunea calificării feluritelor soiuri de specialiști pentru multiplele noastre trebuințe, băncile ar trebui să se pună fără amânare pe lucru. Nu scim la ce am ajunge, dacă s. e. în fie-care comitat cu poporațiune

românească am avé câte o reuniune agricolă și nici un agronom deplin calificat, cu experiențe și zelos. De sigur reuniunea ar fi numai cu numele; de activitate rodnică abia ar putea să fie vorbă. De altcum vedem începuturi și în această direcțiune. „Ardeleana“ s. e. a înființat o reuniune agricolă; ea a destinat pentru trimiterea unui industriaș la cursul de mașini K 200—, pentru trimiterea a lor 2 țărani la școala de grădinărit din Turda K 400—, pentru trimiterea unui țăran la școala de vințelari din Aiud K 200— etc.

În fine, de încheere, constatăm că cine așteaptă minuni dela băncile noastre nu cunoaște deplin situațiunea lor și nu ține cont de starea reală a acestora.

S.

Literatura defraudărilor.

Numeroasele și enormele defraudări, ce s'au întemplat în anii din urmă nu numai la noi în țeară, ci și în Austria și Germania, au dat naștere mai multor produse literare, în cari oameni de specialitate se nisuiesc a arăta cauzele, cari au provocat defraudările și propun măsuri profilactice pentru evitarea defraudărilor în viitor.

Titlul uneia din aceste scrieri volante este „*Defraudations-Schutz*“ de *Victor Munkendorf*, directorul băncii „*Mährische Escomptbank*“ din Brünn, care arată cum poate fi eludat un control superficial și ce sistem de manipulațiune și control ar trebui introdus, ca defraudările să fie imposibile.

În partea primă a scrierei sale autorul se ocupă cu *principiile generale* ale controlului. Chiar și la băncile cele mai mici cassa ar trebui necondiționat separată de contabilitate. Contabilitatea fiind cel mai esențial aparat de control nu este permis să influințeze de loc manipulațiunea casei, asemenea să nu i-se incredințeze cassarului alte agende, decât numai cele de cassă; alte lucrări să le îndeplinească necondiționat alții. Alt principiu este, că în organizațiunea corespunzătoare fie-care funcționar să controleze pe celalalt, ba să se investească cu agende de control, chiar și organele inferioare. Funcțiunile singuraticelor organisme să se întregască reciproc una pe alta, astfel, că îndată-ce un organ nu funcționează regulat, întreg organismul să stea pe loc. O astfel de organizare însă să nu se facă pe contul simplității; manipulațiunea internă a băncilor nu poate fi birocratică, deci complicată și costisitoare. În praxă este aplicabil numai acel aparat, care face posibilă o rezolvare grabnică a agendelor. Mai departe pre cât este de necesară în organismul băncilor conlucrarea forțelor intelectuale, care să dea directiva, pe atât este lipsă și de o activitate mașinală, care să lucre strict după anumite reguli. Dar organul-mașină încă trebuie să cunoască întreg organismul și funcționarea lui, căci numai în cazul acesta poate observa iregularitățile. După părerea autorului malversațiunile se pot descoperi mai sigur, dacă *din timp în timp se fac schimbări de persoane în diferitele posturi* și anume sau prin acordarea de concedii sau prin transferări. Nici un funcționar n'ar trebui să îndeplinească timp îndelungat unele și aceleași agende.

După aceste principii generale, autorul se ocupă în 198 de puncte cu regulile, ce ar trebui observate la manipulațiunea și controlul băncilor; în special se ocupă cu percepțiunile și erogațiunile casei, cu expedițiunea banilor prin postă, cu manipularea valorilor intrate prin postă, cu circulațiunea de gir, cu cecurile, cu bonurile de cassă, cu libelele de deposit, cu cassa

de cupoane, cu casa de efecte și scontrul aceleia, cu depozitele, cu corespondența, cu relațiunea filialelor cu centrala, cu cambiile de portfolii și cu compunerea și examinarea bilanțului etc."

Un alt product literar de această categorie poartă titlul: „*Banken-Regulativ*“ și are de autor fără îndoială pe un specialist consumat, care cunoaște viața internă a multor bănci mari din Austria și Ungaria și se ascunde sub pseudonimul „*ein Verschollener*“. Acesta arată, cari sunt cauzele defraudărilor și ce reguli ar trebui observate la manipulațiune și control pentru delaturarea acestor cauze. Susține că în general sistemul de control al celor mai multor bănci mari din Austria și Ungaria este perfect. Ce este dar cauza că cu toate acestea totuși se fac și se pot face defraudări?

La întrebarea aceasta autorul anonim răspunde înșirând numeroase neglijențe ale conducătorilor, controlorilor și funcționarilor de bancă. La locul prim pune increderea oarbă, comoditatea și colegialitatea dusă la extrem și dovedește, că unde există aceste neajunsuri va fi eludat și cel mai perfect regulament. La locul al doilea pune autorul nisuița de a trăi ușor, de a-și impuțina și simplifica agende, de a părăsi cât mai grabnic biroul, cari toate împreună sunt cauza, că nu se observă regulile referitoare la ordine, punctualitate și zel. Neglijența în oficiu ar trebui pedepsită după părerea autorului, cu amende simțitoare în bani, cu detragerea tantiemei și cu preterarea la înaintare.

Fapt este mai departe, că mulți directori și șefi de secțiuni sunt prea mult ocupați cu „agende străine“ sau își neglija agendele oficiale, fiind ocupați cu „afaceri private“ și astfel sunt adeseori avisați a reflecta la „serviciile“ subalternilor lor. În modul acesta ajung uneori la o sferă de competență deosebită, la influință și văză acei funcționari, cari se știu mai bine linguși și cari sunt în tot momentul gata a substitui pe șeful ocupat cu „afaceri private“. Aci autorul critică aspru procedura ușuratică și neglijentă a membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiere și pretinde înăsprirea responsabilității personale a acestora prin lege.

Mai departe autorul se ocupă și cu *viața privată* a funcționarilor de bancă și crede că este absolut de lipsă, ca *viața privată* și faptele acestora să fie supuse unui control permanent. Jocul la bursă și alte jocuri de hazard, participarea la fondări de întreprinderi, la alergări de cai, jocul de cărți etc. ar trebui strict interzise, ba ocupațiunii secundare să-și poată câștiga chiar și directorii numai cu învoirea prealabilă a direcțiunii. Și în general să fie toți obligați, dela director până la cel mai tinăr practicant, a ține strict oarele de oficiu. Aceasta nu este numai în interesul institutului, ci este totodată și o chestiune socială, căci dacă directorul absentează preste și mai mult ori mai puțin din oficiu, din cauza aceasta o mulțime de agende trebuie împlinite în oarele de seară, ceea-ce produce o încărcare prea mare a funcționarilor.

Autorul atinge și *chestiunea servitorilor* și condamnă aspru usul, ce se incuibă în unele părți, că unii funcționari superiori încredințază câte unui servitor lingusitor în mod confidențial, anumite agende; în special ar trebui strict interzis servitorilor să facă cămătărie, cu ajutorul căreia câștigă uneori influință, chiar și asupra funcționarilor mai superiori, ba devin factor chiar și pe terenul avansamentelor, pe când de altă parte prin bacșișuri pot fi ușor câștigați la „servicii“, închișând ochii chiar atunci, când ar fi mai mult în interesul institutului să aibă ochii în patru.

Autorul este mai departe contrar al corespondențelor multe și lungi, ce se poartă la institutele de bani de pe la noi, ca unele cari răpesc timp și îngreunează evidența și manipulațiunea. Nu este de lipsă, ca directorii să subscrie și scrisorile de importanță mai mică, căci se perde o mulțime de timp, care s'ar pute folosi spre alte scopuri mai bune. Pentru cruțare de timp, dar și în interesul controlului mai eficace, ar trebui interzis ca „intimii“ directorilor, să se adune la acesta în birou la câte un mic „taifas“, care uneori ține oare întregi. În fine autorul combate *alegera diferiților pensioniști ca funcționari ori ca membri în consiliile de direcțiune ale băncilor*, argumentând cum urmează: cel care este copt pentru pensiuine, acela nu mai poate fi om capabil de muncă, agil și circumspect. prin urmare nu este pentru funcționar superior de bancă ori chiar director. Ar fi de datorința statului să interdică sau cel puțin să restrângă aplicarea în modul acesta a pensioniștilor; cel ce a dorit odichnă sau simte lipsă de odichnă să odichnească.

Proiectul de lege asupra Băncilor populare în România.

În ședința dela 17 Martie a. c. dl Emil Costinescu, ministrul finanțelor, a depus *Proiectul de lege asupra Băncilor populare sătesci și a Cassei lor centrale*.

Proiectul recunoaște existența băncilor populare actuale și le consideră ca societăți comerciale.

Prescrie condițiile și modul de constituire a acestor bănci, indicând în special dispozițiile ce trebuie să cuprindă statutele lor.

Băncile populare dispunând de un capital mai mic de 20,000 lei sunt scutite de patentă, iar actele, creanțele și operațiunile lor de ori-ce fel de timbru.

Pentru a supraveghea și a dirige oare-cum operațiile lor, se institue o casă centrală a băncilor populare. Această lucrare va fi îndeplinită de Administrația Creditului agricol din București, care pentru viitor se va numi: *Creditul Agricol și Cassa centrală a băncilor populare*.

Mai departe proiectul specifică operațiile ce vor fi făcute de Cassa centrală, determină repartiția beneficiilor Cassei și administrația ei, care se va da unui consiliu, compus de 7 membri, din cari 3 vor fi numiți de guvern, 2 de Banca națională, 1 de Creditul funciar rural și 1 de Banca agricolă. Acești membri sunt numiți pe 5 ani.

În fine proiectul arată atribuțiile consiliului de administrație și prevede condițiile ce trebuie să îndeplinească o bancă populară pentru a fi admisă să lucreze cu Cassa centrală.

Băncile vor pute fi controlate de toți agenții Ministerelor de finanțe și instrucție, creându-se și 2 inspectori generali în același scop.

Din interesanta și instructiva expunere de motive, cu care dl ministru de finanțe a însoțit proiectul de lege, dăm următoarele:

Acest proiect tratează o chestiune cunoscută, care a dat și până astăzi roade binefăcătoare în țară.

Proiectul de lege are de scop:

1. Să consolideze băncile populare astăzi în ființă, supunându-le la regulile cari să le ferească de disordine, și la un control neîncetat, care să le aperse de pericolele la cari sunt expuse instituțiunile mânuitoare de bani;

2. Să propage și să răspândească în toată țara înființarea acestor binefăcătoare așezăminte, apărătoare ale sătenilor de jafurile cămătăriei și ajutătoare ale gospodăriei rurale;

3. Să înființeze Cassa centrală a băncilor populare, atât spre a înlesni controlul, cât și spre a da un avânt puternic acestor așezăminte, întreprind și împătrind, prin mijloace noi, acțiunea lor binefăcătoare.

Astăzi sunt în ființă în România peste 700 bănci populare în totatătea comune rurale, iar numărul tuturor comunelor din țară se ridică la 2900.

Instituțiunea băncilor populare nu e veche.

Prima bancă populară sătească a fost înființată în 1891 la Urziceni, în județul Jaloși.

În 1892 nu s'a înființat nici o bancă populară.

În 1893 s'au înființat 4 bănci.

În 1894, 1895, 1896, 1897 și 1898 lucrurile rămân aproape pe loc. În acești ani se înființează în total numai 19 bănci populare.

De altminterlea nimeni, în sferile înalte ale guvernului, nu dădea cea mai mică atențiune acestor folositoare întreprinderi. Cele 24 bănci înființate în intervalul dela 1891 până la 1898, erau numai încercări izolate, neîncurajate de nimeni, isbite de neîncrederea sătenilor pe de o parte, și de persecuțiunea cămătărilor satelor pe de altă parte.

Fericirea și ridicarea acestor binefăcătoare instituțiuni revine dlui Haret, ministru al instrucțiunii publice și cultelor. Dsa a aflat în 1898 că banca din comuna Besdead este înființată de învățătorul de acolo, Gr. Rădulescu. S'a informat apoi ce e cu acea bancă, cum funcționează și ce servicii aduce. Dlui Radulescu i-s'a conferit medalia *Resplata Muncii* de clasa I și un raport elogios pentru învățătorul fondator a fost publicat în *Monitor* și în toate ziarele din țară.

Cu toate-că dl Haret a eșit din guvern la începutul anului 1899 și cu toate că în acel an a izbucnit o grea crasă, totuși s'au înființat 20 de bănci noi, iar în 1900 s'au înființat 44.

Dl Haret revenind la guvern în 1901 a luat de îndată pe dl Dumitrescu-Bumbesci, învățător la Bumbesci, în Gorj, care se ocupase cu propagarea ideii băncilor populare, și l'a însărcinat să umble prin toată țara, să îndemne pe învățători a propaga instituirea băncilor populare, să le dea instrucțiunile necesare și să controleze mersul băncilor.

Resultatul a fost că dela 1 Aprilie până la 1 Decembrie 1901 s'au înființat 168 bănci noi, iar dela 1 Decembrie 1901 până la 1 Septembrie 1902 alte 444.

În cele din urmă 14 luni, capitalul depus în băncile populare a crescut dela 2.346,000 la mai mult de 5.000,000 lei.

În momentul acesta, mișcarea urmează mai vi-guroasă decât ori-când. Numărul membrilor fondatori ai băncilor, care la 1 Decembrie 1901 fusese de 20,604, era de 59,844 la 1 Septembrie 1902, și în acest moment este mult mai mare. Așa repeđiciune în desvoltarea unei instituțiuni economice, rare-ori s'a observat în alte țări.

Serviciile făcute de băncile populare sunt foarte mari. Prin satele, unde băncile au prins ceva putere, camăta a dispărut cu desăvârșire; țărani își plătesc datoriile, își cumpără vite, pământ, își fac case.

Prin proiectul acesta de lege este înlăturată una din greutățile de cari se plângeau mai mult cei-ce voiau a înființa bănci populare la sate, anume înlăturarea formalităților la constituirea lor; fondatorii n'au decât a depune actul lor constitutiv în mâinile jude-

cătorului și n'au a plăti nici o taxă de înregistrare sau de timbru.

Pe baza dispozițiilor obligatorii pentru statutele băncilor populare se pot înființa și societăți după sistemul așa numit *Raiffeisen*, cari sunt expresiunea cea mai înaltă a cooperării.

Băncilor populare sătesci, cari ar fi permise să lucreze cu Cassa centrală li s'au impus condițiuni, cari le apropie în câte-va puncte de tipul *Raiffeisen*. Pentru a îndruma cu încetul societățile cooperative de credit pe această cale, s'a prevădit acordarea chiar a unei prime băncilor cari vor fi basate pe principiile următoare: răspunderea nelimitată și solidară a membrilor, constituirea unui fond de rezervă din cel puțin 50% a beneficiilor anuale și interdicerea de a se împărți vre-odată acest fond între membrii societății; în fine, gratuitatea administrațiunii.

Proiectul prevede, că atunci când cel puțin 20 gospodari dintr'o comună, având destulă avere spre a merita un anume credit, se asociază pe baza răspunderii solidare și nelimitate și hotărăsc ca toate beneficiile ce le vor realiza, să le depună la un fond de rezervă, ei vor pute primi dela Cassa centrală capitalul trebuincios spre a începe operațiunile, mai înainte de a-și fi format ei înșiși un capital prin vârsări lunare.

Cassa centrală a băncilor populare se înființează spre a controla neîncetat băncile populare, spre a le veni în ajutor cu creditul și cu mijloacele sale. La această menire nici o instituțiune nu ar pute răspunde mai bine decât *Creditul agricol*, care dispune de un capital însemnat de 20 milioane și va găsi cu înlesnire și credit la Banca națională, când mijloacele sale nu'i vor fi de ajuns. Apoi *Creditul agricol* lucrează de 22 de ani cu populațiunile agricole, le cunoasce, știe și modul de a trata cu ele, și măsurile de luat pentru-ca banii ce li se împrumută să fie înapoiati. În fine, *Creditul agricol* dispune de o organizare ce se întinde peste toată țara.

Beneficiile neto realizate de *Creditul agricol* din operațiunile sale cu băncile populare se vor distribui astfel: 4% *Creditului agricol*, 30% se vor vârsa la „fondul de rezervă al băncilor populare” și 30% se vor împărți ca primă între acele bănci populare, cari vor fi constituite pe baza unor principii mai înalte.

Modul cum se formează *consiliul de administrațiune* oferă toată garanția, că va avé autoritatea cerută spre a croi temeinic din capul locului relațiunile dintre Cassa centrală și băncile sătesci. +

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 26 Martie 1903.

De *ultimo Martie* se prevăd mari cereri de numărare, cari însă pot fi ușor satisfăcute, dacă capitalele nu vor fi angajate în altă parte.

Piața de bani internă a stat în timpul din urmă sub influința continuă a piețelor externe. Acum însă s'a redus mult această influință externă, de unde se sperează oare-care scădere a etalonului. Cererile de ultimo se mișcă încă între margini modeste. Discutul pentru cambii de prima bonitate s'a urcat în Viena dela $3\frac{1}{16}$ procente la $3\frac{1}{4}$ — $3\frac{5}{16}$ %, iar pentru cambii de portfel cel mai mic etalon e de 4— procente.

În celelalte piețe externe se observă în parte o stagnațiune, în parte o îmbunătățire. Discutul privat a rămas în Berlin neschimbat la 3%, în Paris variază între $2\frac{7}{8}$ — $2\frac{7}{8}$ %.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Albina*” institut de credit și de economii în Sibiu. Primul și cel mai mare institut financiar al nostru și-a ținut adunarea generală la 21 Martie a. c. sub presiunea dlui *Iosif Sterca Șuluțu*, presidentul consiliului de direcțiune, fiind notar dl *Parteniu Cosma*, iar verificatori ai procesului verbal dnii *Iuliu Bardossy* și *Dr. Miron I. Cristea*. Prezenți 44 acționari, reprezentând 1620 acțiuni cu 280 voturi.

S'a aprobat bilanțul general pro 1902 și s'a dat direcțiunii și comitetului de supraveghiere absolutoriu pentru gestiunea anului expirat.

Profitul net de K 263,124.30 s'a distribuit conform propunerii direcțiunii cum urmează: Dividendă și supradividendă K 168.000.—. Fondului de rezervă K 22,771.98. Scopuri filantropice-culturale K 17,300.—. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 39,052.32. Fondului de pensuni al funcționarilor K 16,000.—.

Impărțirea sumei destinate spre scopuri filantropice-culturale s'a făcut astfel:

Mesei studenților K 6000.—. Fondului de clădire al bisericii catedrale gr. or. din Sibiu din K 100,000 rata I de K 4000. Asociațiunii pentru literatura rom. și cult. poporului rom. pentru școala civ. de fete K 2000.—. Școlii reuniunii femeilor române din Sibiu K 600.—. Internatului reuniunii femeilor române din Brașov K 400.—. Asociațiunii pentru sprijinirea sodalilor etc. din Brașov K 400.—. Societății „România Jună”, Viena K 200.—. Societății „Petru Maior”, Budapesta K 200.—. Tinerimii universitare din Cluș K 200.—. Societății academice „Carmen Sylva” din Gratz K 100.—. Alumnului din Timișoara K 200.—. Internatului gr. or. din Beiuș K 200.—. Studenților morboși din Brașov K 200.—. Studenților miseri din Blaș K 200.—. Fundațiunii studenților din Brad K 200.—. Reuniunii române de muzică din Sibiu K 200.—. Reuniunii române de muzică din Brașov K 200.—. Reuniunii de agricultură din Sibiu K 200.—. Reuniunii pentru înfrumusețarea orașului Sibiu K 200.—. Reuniunii pentru înfrumusețarea orașului Brașov K 100.—. Reuniunii igienice, Sibiu K 100.—. Gremiului comercial, Sibiu K 100.—. La dispoziția direcțiunii K 1100.—.

Dividenda s'a fixat cu 14% = K 28.— de cupon, plătit imediat după adunarea generală.

Urmând la ordinea zilei alegerea a 2 membri în direcțiune cu mandat pe 6 ani, au fost aleși prin votare secretă dnii: *Dr. Eusebiu R. Roșca*, protosincol, director seminarial în Sibiu cu 225 voturi și *Dr. Ilie Trăilă*, directorul executiv al „Oravicienei” în Oravița cu 234 voturi, iar în comitetul de supraveghiere s'au ales cu mandat pe 3 ani dnii: *Victor Fincu*, exactor archidieceșan în Sibiu, *Ioan Henteș*, asesor orfanal în Sibiu, *Nicolae Ioan*, asesor consist. în Sibiu, *Dr. Ilarion Pușcariu*, archimandrit, vicar-archiepiscopesc în Sibiu și *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial.

*

„*Arieșana*” institut de credit și economii, soc. pe acțiuni în Turda. Bilanțul acestui institut pe al XVII-lea an de gestiune s'a încheiat la 31 Decembrie 1902 cu un profit net de K 21,590.04 față de K 19,796.81 în 1901. Singuraticile poziții mai principale ale bilanțului se prezintă în comparațiune cu 1901 cum urmează: Escompt K 253,298.— (în 1901 K 251,198.—). Cambii cu acoperire ipot. K 113,770.— (în 1901 K 100,570.—). Imprumuturi ipot. K 310,478.— (în 1901 K 257,143.—). Cont-curent K 25,304.— (în 1901 K 20,233.—) și Interese restante și diverse conturi-debitoare K 30,779.— (față de K 26,256.— în 1901). Totalul activelor se prezintă cu K 863,045.— și este mai mare decât în 1901 cu K 70,320.—. Dintre pasive au crescut: Reservele dela K 52,027.— la K 56,104.—. Fondul de pensuni cu K 1283.— la K 8806.— și

Depozitele spre fructific. dela K 349,236.— la K 432,316; din contra s'a redus Reescomptul dela K 140,484.— la K 71,235.—. Venitul brut de K 71,235.— este mai mare decât în 1901 cu K 7675.—.

Propunerea direcțiunii cu privire la distribuirea profitului net de K 21,590.05 prezentată adunării generale convocate încă pe 21 Februarie a. c. a fost următoarea: Dividendă și supradividendă K 11,200.—; fondului de rezervă K 5839.76; tantiema direcțiunii K 1630.80; scopuri cult. benef. K 679.50; fondului de pensuni K 679.50; tantiema comit. de supraveghiere K 679.50; tantiema directorului executiv K 271.80; tantiema oficialilor K 271.80; fond. de pensiuie K 337.38.

*

„*Aurora*” societate de împrumut și păstrare în Năsăud și a încheiat bilanțul anului de gestiune 1902 (al XXIX-lea) cu un profit net de K 12,208.95 față de K 12,025.47 în 1901. Bilanțul arată la active următoarele poziții: Credite ipotecare K 937,630.— (în 1901 K 954,191.—) și Credite personale K 45,580.— (în 1901 K 45,329.—). Activele totale se prezintă cu K 1.092,177 (în 1901 K 1.078,852.—). Dintre pasive au crescut Depozitele spre fructificare cu circa K 19,000 la K 806,546 și Reservele cu K 6654.— la K 62,164.—. Venitul brut s'a cifrat în 1902 cu K 75,425.— (în 1901 cu K 74,627.—).

Propunerea direcțiunii cu privire la distribuirea profitului net de K 12,208.95 a fost următoarea: Dividendă K 8425.—. Fondului de rezervă K 2000.—. Fondului iubilar K 1000.—. Fondului de teatru român K 200.—. Masa studenților în Năsăud K 60.— și la dispozițiunea direcțiunii K 323.95.

*

„*Bungărzana*” reuniune de credit și economii, ca asociațiune în Bungard își publică bilanțul pro 1902, arătând la active: Imprum. K 9614.93. Cassa K 1371.19 și pozițiile: Mobiliar și Interese restante K 608.60. Active totale K 11,594.72. La pasive: Părți fundamentale K 1928.99. Depozite spre fructificare K 2321.38. Reescompt K 6916.—. Fond de rezervă K 36.—. Profit net K 392.35.

*

„*Buna*” însoțire de credit și depuneri în Feleacul-săsesc. Bilanțul acestei întreprinderi pe 1902 se încheie cu un profit net de K 599.06 față de K 530.05 în 1901 și arătând la Escompt o creștere de circa K 800.— (starea K 14,205.—), pe când Imprum. pe obligațiuni sunt neschimbate cu K 1256.—. Activele totale au crescut cu circa K 600.— la K 15,641.—. La pasive se arată creșterea Capital social, care se prezintă cu K 4541.— față de K 4513.— în 1901. Reservele sunt de K 470.— (în 1901 K 387.—) și Depozitele spre fructificare K 1733.— (în 1901 K 2948.—). Reescomptul a crescut față de 1901 cu K 590.— la K 7100.—.

Profitul net s'a hotărât a se distribui cum urmează: Dividendă K 223.26. Fondului de rezervă K 112.—. Tantieme direcțiunii, comitetului de supraveghiere și funcționarilor K 216.— Scopuri culturale K 8.— și la dispozițiunea adunării generale K 19.80.

*

„*Concordia*” institut de credit și economii, soc. pe acțiuni în Ozora-Uzdin. Al IX-lea bilanț al acestui institut încheiat cu 31 Decembrie 1902 arată în comparațiune cu 1901 următoarele schimbări la pozițiile mai însemnate: la Escompt o creștere dela K 60,898.— la K 71,346.—; la Cambii cu asig. hip. dela K 7734.— la K 8651.—; în fine s'au sporit în mod considerabil Interesele restante dela K 446.— la K 1003.—. Totalul activelor de K 87,273.— este mai mare decât în 1901 cu K 12,662.—.

Dintre pasive au crescut: Reservele dela K 11,641 la K 13,059 și Reescomptul dela K 23,210 la K 32,192. Depozitele s'au sporit ce este drept cu 327—, cu toate acestea se presintă d'abia cu neînsemnata sumă de K 3109—. Profitul net a fost K 5120·16 (în 1901 K 4750·66). Venitul brut a fost K 11,085— față de K 10,939— în 1901.

Adunarea generală a fost convocată pe 5 Martie a. c.

*,
„Crișana“ societate de economii și credit în Brad. Bilanțul acestui institut pro 1902 arată cu excepțiunea Escomptului, care s'a redus dela K 435,748— la K 390,191—, creștere în toți ramii de operațiune, anume s'au sporit: Imprum. pe obligațiuni cu circa K 51,000— la K 267,032— și Imprum. ipototecare dela K 50,432— la K 64,574—. Asemenea a avut institutul acesta la finea anului 1902 și Depuneri proprii în sumă de K 58,849—. Activele se presintă în total cu K 815,513— față de K 786,577— în 1901.

Dintre pasive au crescut: Depozitele spre fructificare cu circa K 27,200— la K 660,167— și fondurile de rezervă dela K 77,200— la K 85,907—. Profitul net de K 16,653·58 arată față de 1901 o reducere de K 1417·81. Venitul brut încă este mai mic decât în 1901 și se presintă cu K 73,207·20 (în 1901 K 75,102·15).

Relativ la distribuirea profitului net de K 16,653·58 direcțiunea a prezentat adunării generale convocate pe 22 Martie a. c. următoarea propunere: a) Fondului de rezervă (cuota statutară de 10%) K 1665·36. b) 6% dividendă și 6% interese după capitalul social, cari se solvesc îndată după adunarea generală K 5592—. c) Pentru scopuri filantropice K 2596·90 și anume: Pentru fondul gimnasiului rom. gr. or. din Brad K 1500. Bisericeii gr. or. din Brad pe seama școlii K 300—. Fondului protopresbiteral gr. or. al Zarandului K 400—. Pentru ridicarea bisericeii catedrale din Sibiu K 100—. Pentru masa studenților dela gimn. gr. or. din Brad K 100—. Pentru masa studenților academici din Cluj contribuiri K 100—. Pentru masa studenților dela gimn. gr. or. din Brașov K 20—. Pentru masa studenților dela gimn. gr. cat. din Blaj K 20—. Bis. gr. or. din Ormindea pentru școală K 20—. Lui Brutus Păcurariu, elev al școlii comerciale din Brașov în solvirea didactului K 26·90. Insoțirii medicilor din patrie, rescumpărarea à 10 losuri K 10—. d) La dispoziția directorului societății K 100—. e) Membrilor consiliului administrativ 12% tantiemă K 1802·70. f) Membrilor comisiunii de supraveghiere 3% ca tantiemă K 499·60. g) Fondului de rezervă special, dotație extraordinară K 2742·40. h) Dotațiune extraordinară fondului de rezervă spre a fi întregit la K 85,000— K 654·62. i) se transpun în contul profitului pe anul următor K 1000—.

*,
„Olteana“ cassă de economii, soc. pe acțiuni în Viștea-inferioară și-a încheiat bilanțul anului de gestiune 1902 cu un profit net de K 10,334·54 față de K 9260·53 în 1901. La unicul ram de operațiune din active, la Escompt, se arată față de 1901 o creștere de K 47,630 (starea K 271,044—) și totalul activelor de K 278,534— este mai mare decât în 1901 cu K 51,310—. La pasive s'au sporit Reservele dela K 22,844— la K 28,042— și Reescomptul dela K 42,432— la K 64,546—; iar Depozitele sunt mai mari decât în 1901 cu K 24,671— și se cifrează cu K 130,997—.

Propunerea direcțiunii referitoare la împărțirea venitului curat de K 10,334·54 prezentată adunării generale dela 25 crt. a fost următoarea: Dividendă și supradividendă K 3200—. Fondului de rezervă K 4216·73.

Tantiemă direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 516·73. Tantiemă funcționarilor K 206·69. Fondului de binefaceri K 141·88. Fondul dd clădire K 500—. Delegațiunii băncilor K 51·51. Remunerațiune direcțiunii, comitetului de supraveghiere și funcționarilor K 280—. Abonament de reviste K 280—. Fondului de pensuni K 300—. Masa studenților, Brașov K 40—. Masa studenților, Cluj K 40—. Masa studenților, Blaj K 20—. Catedrala din Sibiu K 50—. Pentru scopuri de binefacere K 491—.

*,
„Porumbăceana“ cassă de economii, soc. pe acțiuni în Porumbacu de Jos. A II-a adunare generală ordinară a acestui institut s'a convocat pe 29 Martie a. c. Bilanțul pro 1902 arată în comparațiune cu bilanțul anului prim de gestiune următoarele schimbări: la Escompt o creștere considerabilă dela K 74,324— la K 104,041—, la Imprum. pe oblig. cu caveti din contra o reducere dela K 4970— la K 3820—. Totalul activelor se cifrează cu K 112,809·68 și este mai mare decât în 1901 cu K 34,363·76. La pasive aflăm: Capital social plătit K 32,770— (din K 40,000—). Fond de rezervă K 1469— (în 1901 K 800—). Depozite spre fructificare K 55,694— (în 1901 K 28,314). Reescompt K 15,848— (în 1901 K 19,187). Profit net K 4123·10 față de K 3984·18 în 1901. Venitul brut s'a cifrat cu K 11,163— (în a. precedent cu K 6150).

*,
„Turnu-Roșu“ cassă de economii, soc. pe acțiuni în Boița. Sub firma aceasta se cale a se înființa în comuna Boița din comit. Sibiului o nouă întreprindere financiară română, cu un capital soc. de K 20,000, împărțit în 200 de acțiuni à K 100.

Prospectul lansat pentru înființarea acestei societăți este subscris de următorii domni: Ioan Căndea, protopopul Avrigului; Ioan Druhora, presbiter român gr. or.; Georgiu Comșa, notar; Ioan Stoia Bobeși, comerciant; Ioan Cloaje, comerciant; Toma Dragomir, preot gr. or.; Nicolae Grecu, comerciant; Dimitrie Secarie, preot gr. or.; Petru Indrieșu, notar; Ioan Brătulescu, Nicolau B. Brătulescu, Frangu Constantinescu, Nicolau Hansea, Vasilie Cloaje, proprietari.

*,
„Ulpiana“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Grădiște și-a încheiat bilanțul anului de gestiune 1902, în ce privește profitul net, mai nefavorabil decât bilanțul anului precedent, căci a realizat în 1902 numai un profit net de K 1312·38 față de K 3025·92 în 1901. Singuraticele poziții ale bilanțului se presintă astfel: Escompt K 92,229— (în 1901 K 94,223—). Totalul activ. K 99,184 (în 1901 K 100,503). Capitalul social a fost la finea anului 1902 K 38,225—. Reservele de K 11,881— (în 1901 K 11,469—). O decrescere considerabilă de K 10,360— arată Depozitele spre fructificare, cari se cifrează cu suma de K 19,130—. Din contra a crescut Reescomptul dela K 25,923— la K 35,618—. Venitul brut se cifrează cu K 12,512— (în 1901 K 13,424—).

Adunarea generală (a XII-a) a fost convocată pe 24 crt.

*,
„Unirea“ institut de credit și economii, soc. pe acțiuni în Vad. Bilanțul acestui institut pro 1902 (al III-lea an de gestiune) îl publicăm între inserțiunile numărului nostru present. Creșterea sau decrescerea singuraticelor poziții ale bilanțului față de 1901 nu o putem controla lipsindu-ne datele recerute asupra an. 1901. Constatăm numai că Escomptul se presintă cu K 122,696—, Imprum. pe oblig. cu K 15,679— și

„Cassa de păstrare“ în Mercurea societate pe acții.

CONCURS.

Diracțiunea „Cassei de păstrare în Mercurea“ societate pe acții, dorind a angaja un *cassar-conducător* al afacerilor carele dîlnic lucrînd în birou, să se dedice exclusiv serviciului institutului, — escrie prin aceasta concurs, pentru cei ce ar reflecta, cu termen pînă la 20 Aprilie n. a. c.

Conducătorul se va angaja prin contract și i-se pune în perspectivă un salariu anual de Cor. 2000 și o urcare de cîte 10% a salariului fundamental în 5 rînduri, tot la 3 ani.

Reflectanții au a se adresa direcțiunei.

Condițiunile de contract se vor stabili pe baza unei pertractări prealabile între direcțiune și reflectant.

Mercurea, la 22 Martie 1903.

Nr. 34 (1—1)

Diracțiunea.

„UNIREA“

institut de credit și economii, soc. pe acții în Vad.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Unirea“ societate pe acții în Vad, se învîță la **a III-a adunare generală ordinară**, care se va ține în Vad, la 7 Aprilie st. n. 1903 la 1 oară p. m. în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea dîlei vor fi:

1. Raportul direcțiunei și comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1902.
2. Presentarea bilanțului încheiat cu 31 Dec. 1902.
3. Decidere asupra distribuirei venitului curat.
4. Alegerea a 3 membri în direcțiune pe termen de un an.

Acei domni acționari, cari nu pot lua parte în persoană la adunarea generală, au dreptul în sensul §-lui 45, a plenipotența în scris pe alt membru, avînd a produce plenipotența înainte de începerea pertractării obiectelor.

Diracțiunea.

„UNIREA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Vad.

ACTIVA.	(Coroane)	Bilanțul cu 31 Decembrie 1902.	(Coroane)	PASIVA.	
Cassa în număr		1,261.39		Capital social	20,000.—
Cambii escomptate		122,696.28		Fond de rezervă	1,770.30
Imprumuturi pe obligațiuni		15,679.—		Depuneri spre fructificare	97,958.16
Efecte		150.—		Reescompt	7,371.—
Mobilier	175.57			Dividende neridicate	4.08
După amortisare de 10%	17.55	158.02		Interese anticipate	1,413.—
				Diverse	6,949.86
				Profit curat	4,478.29
					139,944.69
		139,944.69			

DEBIT.	(Coroane)	Contul Profit și Perdere.	(Coroane)	CREDIT.
Interese după depuneri	5,561.40	Interese de escompt		12,340.62
Interese de reescompt	924.04	Interese dela obligațiuni		1,587.80
Dare	1,414.69	Provisiuni		79.11
Chirie	93.76	Tacsă de înscriere		56.—
Spese de birou	641.60			
Salare	932.20			
10% amortisare din mobilier	17.55			
Profit curat	4,478.29			
		14,063.53		14,063.53

Vad, în 31 Decembrie 1902.

Nr. 33. (1—1)

Membrii direcțiunei:

Tamasiu Boieriu m. p. Iacob Boieriu m. p. George Boieriu m. p. Iosif Păserariu m. p.
Nicolae Milea m. p. Nicolae Strimbu m. p. Acim Boieriu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat bilanțul present, contul profitului și al perderilor și confron-tându-le cu registrele principale și auxiliare ale institutului, le-am aflat cu acelea în deplină consonanță și ordine.

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Pompeiu Germanu m. p., presid. Nicolau S. Popa m. p. George Langa m. p. Ioan Cosgaria m. p. George Ursu m. p.